

Länsstyrelsen
Västra Götaland

Yttrande
2021-06-09

Diarienummer
450-10736-2021

Sida
1(19)

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Betänkandet Struktur för ökad motståndskraft

Er beteckning: Ju2021/00971

Länsstyrelsen Västra Götaland yttrar sig över slutbetänkandet av utredningen om civilt försvar, *Struktur för ökad motståndskraft* (SOU 2021:25).

Sammanfattning av Länsstyrelsens synpunkter

Länsstyrelsen tillstyrker i stort utredningens förslag. Utredningen ger förslag på en organisation och en grundläggande struktur där roller och ansvar tydliggörs, bättre förutsättningar för civil-militär samverkan, skapar bättre möjligheter att prioritera resurser och skapar överlag förutsättningar för en mer robust och förutsägbar krishantering vid större samhällstörningar. Förslagen bidrar också till att förbättra och förstärka systemen för att klara av både planering av totalförsvarsuppdraget och fredstida kriser.

Länsstyrelsen Västra Götaland vill framföra särskilda synpunkter enligt följande:

- Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om övertagande av kommunal räddningstjänst, *se 1.20*.
- Utredningen föreslår att MSB ska stödja och samordna arbetet med samhällets informationssäkerhet. Det bör förtydligas hur uppdraget förhåller sig till Länsstyrelsens uppdrag inom ramen för det geografiska områdesansvaret, *se 1.3*.
- Länsstyrelsen påpekar att Naturvårdsverket är central myndighet för jaktfrågor. Viltet utgör en betydande livsmedelsresurs som dessutom är geografiskt spridd på ett ur beredskapssynpunkt positivt sätt, *se 7.4*.
- Med kompetens om miljöhänsyn inom beredkapssektorn för *energiförsörjning* kan en under förhållandena acceptabel miljöhänsyn tillämpas även under svåra påfrestningar, *se 7.4*.
- Gränsdragningen mellan olika aktörers ansvar avseende cybersäkerhet behöver förtydligas, *se 7.6.1*.
- Länsstyrelsen i Västra Götaland har ett nationellt ansvar för IT-leveransen till alla länsstyrelser. De konsekvenser som utredningen beskriver i form av ökat resursbehov kopplat till säkerhetsskydd, sambandsfrågor, signalskyddsfrågor, administrativt stöd för hantering av

säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter och handlingar m.m., kommer inte enbart att skapa kostnader för ett enskilt civilområde eller en enskild länsstyrelse. För att driva digitaliseringen kommer kostnader för utveckling och personalutökning att uppstå i Västra Götaland som en konsekvens av de tekniska lösningar, förvaltning och utbildning som är en del av den utökade förmågan, *se 16*.

- I förteckningen om lagstiftning som påverkas saknas krigsveterinärförordningen (1981:648), *se övriga synpunkter*.

Behov av ytterligare utredning och utvecklingsarbete

Länsstyrelsen anser att betänkanudet utgör en strukturutredning, vilket därmed medför att vissa frågor och utmaningar behöver förtydligas i det fortsatta arbetet. Länsstyrelsen bedömer att genomförandet av utredningens förslag innebär en kraftsamling hos samtliga länsstyrelser under kommande år. Det är positivt att utredningen tagit stort intryck av länsstyrelsernas samverkansförmåga under senaste kriser och att det lämnas ett visst manöverutrymme för länsstyrelserna att tillsammans utarbeta en effektiv samverkansstruktur. Länsstyrelsen välkomnar detta och kommer att ta ansvar för att gemensamt utveckla den nya strukturen för att få den att fungera. Mycket behöver utvecklas och utredas vidare, inte minst för att åstadkomma en ändamålsenlig struktur och effektiva ledningsförhållanden.

Samverkan mellan olika nivåer och organisationer måste fortsätta att utvecklas och den nya strukturen behöver fyllas med innehåll. Utredningen ger en bra grund för fortsatt arbete, men flera aktörer som måste ta ansvar för innehållet i den nya strukturen. Länsstyrelsen ser att det fortsatta arbetet behöver bedrivas med beaktande av ansvarsprincipen.

Länsstyrelsen bedömer att förslagen kan underlätta planeringen mellan geografiskt områdesansvariga nivåer i systemet och centrala myndigheter, men att det innebär stora utmaningar.

Förbättrad samverkan krävs mellan de olika nivåerna

Samverkan mellan sektorsmyndigheter och geografiskt områdesansvariga myndigheter behöver förbättras. Det handlar i synnerhet om att det måste finnas en ökad förmåga hos sektorsmyndigheter att dela information, genomföra gemensam planering och reda ut ansvarsförhållanden kring ledning. Samverkansbehoven finns både när det gäller planering inför som under samhällsstörningar och höjd beredskap. En fungerande lägesbildsrapportering och informationsdelning är av avgörande betydelse för att den nya strukturen ska fungera.

Det är av vikt att centrala myndigheters beredskapsarbete kan omsättas till kommunerna och regionernas arbete, och tvärtom, att kommunerna och regionernas perspektiv synliggörs i den nationella planeringen. Det måste finnas en gemensam planering med ett fungerande informationsflöde mellan nationell, regional och lokal nivå. Om inte finns risk att det som det då planeras för på en nivå, inte går att genomföras i praktiken på en annan nivå. Detta måste aktivt undvikas och här har såväl sektorsmyndigheter som länsstyrelser och civilområdeschefer en viktig roll.

Länsstyrelsens övriga synpunkter i korthet

- Länsstyrelsen tillstyrker i stort utredningens förslag
- Länsstyrelsen avstyrker förslagen som berör kommunernas risk- och sårbarhetsanalyser.
- Länsstyrelsen bedömer att nuvarande ersättningsnivåer till kommuner och regioner inte är rimlig utifrån i lagen angivna krav och krav på bland annat robusthet.
- Länsstyrelsen anser att regeringen bör utreda frågan om att säkerställa långsiktig finansiering till kommuner och regioner för robusthetshöjande åtgärder och kontinuitet i samhällsviktig verksamhet.
- Länsstyrelsen anser att regionerna bör rapportera förberedelser även till länsstyrelserna, då det krävs för att vi ska kunna uppfylla rollen som geografiskt områdesansvarig myndighet och att ge stöd till regionerna. 7 § förordningen (2006:637) om kommuners och regioners beredskap bör därför kompletteras: ”En kopia av regionens rapportering om vilka förberedelser som vidtagits inom hälso- och sjukvården, bör även sändas till berörd länsstyrelse.”
- Länsstyrelsen föreslår att civilområdescheferna ska kunna begära lägesbilder från sektorsmyndigheter.
- Länsstyrelsen anser att det behöver förtydligas hur olika delar i systemet hänger ihop, exempelvis sambanden mellan olika slags rapportering som risk- och sårbarhetsanalyser, identifiering av samhällsviktig verksamhet och kontinuitetsplanering, lägesbilsrapportering under en samhällsstörning i fred eller höjd beredskap, delgivning som rör planering och beredning, som handlar om att tillsammans skapa en gemensam inriktning.
- Länsstyrelsen påpekar vikten av att länsstyrelserna behåller rollen som krishanterande myndighet och att det återspeglas i strukturer för rapportering, informationsdelning och i planeringsarbetet.
- Länsstyrelsen vill framhålla vikten av att samverka mellan Försvarsmakten och länsstyrelserna säkerställs på olika nivåer.
- Länsstyrelsen anser att utredningens förslag att regeringen kan besluta att delegera en del av det geografiska områdesansvaret till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) behöver förtydligas.

Nedan redogör Länsstyrelsen närmare för synpunkterna på utredningens förslag och bedömningar, enligt betänkandets disposition.

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till lag om kommuners och regioners beredskap

Länsstyrelsen delar i stort utredningens förslag om en ny lagstiftning om kommuners och regioners beredskap samt att det regleras i lag att kommuner och regioner ska beakta totalförsvarets krav och vidta förberedelser, inklusive rapportering om förberedelser. Det är också positivt att det i 4 kap. 1 § anges att kommunerna inom sitt geografiska område ska verka för att berörda aktörer samverkar, och uppnår samordning i planerings- och förberedelsearbetet avseende fredstida krissituationer samt inför höjd beredskap.

Kap 2 Förberedelser inför fredstida krissituationer och höjd beredskap

Länsstyrelsen avstyrker förslaget att kommunernas risk- och sårbarhetsanalyser avgränsas till att omfatta endast den egna verksamheten, inte det geografiska området. Analyserna bör omfatta kommunens hela geografiska områdesansvar.

Nuvarande lagstiftning säger att kommuner och regioner ska analysera vilka extraordinära händelser i fredstid som kan inträffa och hur de kan påverka den egna verksamheten. Det är den egna verksamheten som alltid har varit målet för analysen. Om inte analysen omfattar vad som faktiskt kan påverka kommunen som helhet är dock det mycket svårt att göra en korrekt riskbild- och bedömning. Begränsningen innebär betydande svårigheter för länsstyrelserna att göra en risk- och sårbarhetsanalys och bedömning för länet, om kommunerna inte anger samhällsviktiga verksamheter och beroenden.

Länsstyrelsen bedömer att det som kommunerna har svårt att utföra i arbetet med risk- och sårbarhetsanalys, gäller specifikt att identifiera samhällsviktig verksamhet inom kommunens geografiska områdesansvar. Uppgiften att identifiera samhällsviktig verksamhet behöver därför ses över för att kunna utföras på ett mer adekvat sätt. En tydlig process mellan kommunerna, regionerna, länsstyrelserna och centrala statliga myndigheter bör utarbetas. Risk- och sårbarhetsanalyserna bör, som MSB anger i författning, samordnas med riskanalysarbetet som utförs i enlighet med annan lagstiftning. Det avser till exempel uppgifter enligt 2 och 3 kap i lagen (2003:778) om skydd mot olyckor.

Länsstyrelsen avstyrker också förslaget om att kommunerna i sin risk- och sårbarhetsbedömning inte ska inkludera verksamhet som upphandlats eller bedrivs via fria valsystem. Betänkandet saknar en beskrivning av vilka konsekvenser förslaget får, men Länsstyrelsen bedömer att det skulle medföra stora luckor i vissa kommuners analyser, exempelvis inom omsorgs-, samt hälso- och sjukvårdsområdet. Det är inte heller tydligt om ansvaret för detta i stället skulle läggas på länsstyrelserna.

Kap 6 statlig ersättning

Länsstyrelsen vill framhålla betydelsen av en långsiktig finansiering till kommuner och regioner. Vi erinrar om den skrivelse som länsstyrelserna och Sveriges kommuner och regioner (SKR) delgav regeringen i början av 2020. Länsstyrelsen bedömer inte att nuvarande ersättningsnivåer till kommuner och regioner är rimliga utifrån i lagen angivna krav.

Även om utredningens förslag innebär tydliggörande i lag och förordning för kommuner och regioner, kvarstår en viss otydlighet kring vilka krav som ställs samt hur lagen och överenskommelsen mellan staten och kommunerna respektive regionerna förhåller sig till varandra. Det behöver tydligare framgå om ambitionen är att övergripande krav ska anges i lagen och att kommunöverenskommelsen närmare ska ange ambitionsnivån. Se även 14.3.1.

1.2 Förslag till förordning om kommuner och regioners beredskap

Länsstyrelsen anser att förordningen bör kompletteras, med ett krav på att kommuner och regioner ska ha en funktion för tjänsteman i beredskap.

Kommunernas och regionernas arbete med informationssäkerhet behöver inarbetas och tydliggöras i den nya lagstiftningen på samma sätt som för statliga myndigheter enligt 19–20§ förordning (2015:1052) om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap. På samma sätt som för statliga myndigheter bör MSB även få meddela föreskrifter om sådana säkerhetskrav med beaktande av nationell och internationell standard för kommuner och regioner.

Länsstyrelsen anser att regionerna bör rapportera förberedelser även till länsstyrelserna, då det krävs för att vi ska uppfylla rollen som geografiskt områdesansvarig myndighet och att ge stöd till regionerna. 7 § bör därför kompletteras: ”En kopia av regionens rapportering av vilka förberedelser som vidtagits inom hälso- och sjukvården bör även sändas till berörd länsstyrelse.”

1.3 Förslag till beredskapsförordning

Åtgärder vid fredstida krissituationer

Länsstyrelsen anser att en paragraf bör läggas till efter 10 § om lägesbilder: ”Sektorsansvariga myndigheter ska lämna den information som behövs för samlade lägesbilder efter förfrågan från civilområdeschefen.” Detta bör också återges som uppgift under höjd beredskap. Det är viktigt att också berörda länsstyrelser får ta del av den information som förmedlas, med tanke på länsstyrelsernas geografiska områdesansvar och ansvar för krishantering.

I dag har strukturen avseende lägesbilder luckor. Länsstyrelserna har inga kanaler att begära in lägesbilder från statliga myndigheter. Det gör också att rapporteringen inte kan visa regionala skillnader. Det föreslagna tillägget skulle innebära en tydligare rapportering och mer aktuell information för respektive län och även en bättre bild till regeringen som visar regionala skillnader. Det är av vikt att formalisera strukturen för rapporteringen, för att uppnå regionalt anpassade lägesbilder och därmed en ökad upplösning på regional nivå. Erfarenheterna från inträffade kriser visar att den nationella aggregerade bilden ger en otillräcklig upplösning.

Länsstyrelsen vill framhålla att lägesbilder och rapporteringsvägar utgör viktiga faktorer för en effektiv ledning. Utredningens förslag om den operativa hanteringen under höjd beredskap kommer att innebära en ändamålsenlig struktur och tydlighet, vilket många har efterfrågat. Det skapar också större förutsättningar att kunna verkställa riksdagens beslut för försvarsbeslutsperioden 2021–2025. Det kommer dock att ställa krav på samtliga länsstyrelser, de sex civilområdena och

beredskapsmyndigheterna. Förslaget kommer på sikt att kunna möjliggöra ännu mer anpassade regionala lägesbilder, där olika sektors perspektiv finns med. Det kommer dock att kräva att såväl länsstyrelserna som andra aktörer anpassar lägesbilder till ett antal olika målgrupper och uppdragsgivare. Det är många som behöver aktuell information om rådande läge för att kunna fatta väl avvägda beslut.

Civilområdeschefen kommer att ha stora möjligheter att, med rätt informationsflöde från sektorsansvariga myndigheter och kommuner, regioner och andra aktörer, skapa lägesbilder på regional nivå med både hög upplösning och kvalitet. Under pandemin har lokala och regionala lägesbilder spelat stor roll för beslutsfattandet och ledningen på nationell nivå.

Länsstyrelsen tillstyrker det som anges i 25 § om de sektorsansvariga myndigheterna ansvar att utveckla ett strukturerat samarbete med de länsstyrelser som är civilområdeschefer samt det som anges i 26 § punkt 5 och 6 om samverkan med andra beredskapssektorer och Försvarsmakten samt samverkan med näringslivet.

Länsstyrelsen föreslår att sektorsmyndigheterna uppdras att säkerställa strukturer som innebär att myndigheterna aktivt bereder frågor tillsammans med geografiskt områdesansvariga myndigheter. Se även kap 15.

Av förordningen bör framgå behovet av att kommunernas och regionernas perspektiv kommer in tidigt i planeringen och att myndigheterna behöver säkerställa ett informationsflöde till kommuner och regioner. Se även 7.4.

De sektorsansvariga myndigheternas uppgifter under höjd beredskap

Länsstyrelsen föreslår följande tillägg i 28 §: ”Skulle en sektorsansvarig myndighets föreskrifter stå i strid med föreskrifter från civilområdeschefen, får länsstyrelsen inhämta vägledning från regeringen. Bedömer länsstyrelsen att man inte kan invänta regeringens vägledning, kan länsstyrelsen välja det alternativ som bedöms ge största möjliga försvarseffekt i det aktuella läget.”

Utredningens beskrivning på sidan 363, om länsstyrelsernas möjligheter att bedöma om de föreskrifter som sektorsansvariga myndigheter fattar beslut om inom en sektor ska gälla länsstyrelserna, behöver kompletteras med behovet av en reglering i författning enligt tillägget ovan.

Förslag till förändring i beredskapsförordning som styr ansvar för säkerhetskrav och skyldighet att rapportera IT-incidenter till MSB

Förslagens §14 innebär ingen förändring i sak vad gäller myndigheters ansvar för säkerhet i egna informationshanteringssystem. Det är dock fortsatt viktigt som en övergripande motivering till informationssäkerhetsarbetet, varför Länsstyrelserna står bakom formulering och innebörd. Förslagens §15 innebär ingen ändring i sak utan endast en omformulering av till vilken aktör som brott ska rapporteras. I det fortsatta utredningsarbetet kan det belysas vilka andra kompletterande rapporteringsskyldigheter som kan överlappa kravet på IT-incidentrapportering, förutom brottsliga handlingar. Ett exempel är personuppgiftsincidenter till Integritetsskyddsmyndigheten.

1.5 Förslag till förordning om de länsstyrelser som är civilområdeschefer

Länsstyrelsen anser att förslaget till förordning är otydligt när det gäller rapportering. Det som beskrivs i kapitel 15 om rapportering i en ny struktur återspeglas inte till fullo i föreslagen förordning. Denna del behöver ses över och kompletteras, så att det anges tydligt i förordningen vilka befogenheter som gäller, exempelvis rapportering av lägesbild i fredstid och länsstyrelsernas och civilområdeschefens ansvar vid olika situationer.

I förordningsförslaget saknas en reglering av civilområdeschefens möjligheter att krigsplacera enligt det resonemang som anges i kap. 10.5. Det bör krävas en grund för detta i författning.

Det är inte tydligt angivet inom vilket utrymme som civilområdeschefen har att meddela föreskrifter. Länsstyrelsernas verksamhet inom civilt försvar är redan i hög grad reglerad. Närmare detaljreglering av hur länsstyrelserna ska utföra sitt arbete, exempelvis riktlinjer om hur gränsbevakning ska bedrivas eller vilken typ av egendom som ska prioriteras vid uttagning, lämpar sig ur ett säkerhetsskyddsperspektiv sannolikt bättre i annan form än föreskrifter. Det kan också konstateras att civilområdeschefens uppdrag gentemot länsstyrelserna inom civilområdet i övrigt framför allt präglas av mjuka styrmedel, såsom att verka för samordning och att stödja länsstyrelsernas planering.

Fredstida krissituationer

Länsstyrelsen föreslår att förordningen kompletteras med ett tillägg enligt följande för att stämma överens med det tillägg som föreslås i beredskapsförordningen 9 § ovan: "Civilområdeschefen får begära in sådan information från sektorsansvariga myndigheter som behövs för samlade lägesbilder på regional nivå."

1.20 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2003:789) om skydd mot olyckor

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag och resonemang kring att ge civilområdeschefen ansvar för övertagande av kommunal räddningstjänst och menar att det skulle stärka den samlade förmågan och ge ökad redundans. Det är positivt att planeringsarbetet flyttas upp en nivå i systemet men fortfarande bibehålls inom länsstyrelsernas hägn.

Utredningens förslag ger större möjligheter till kraftsamling av kompetens inom området. Länsstyrelsen noterar att regeringen tidigare har bedömt att länsstyrelserna i dag inte har tillräcklig kapacitet och därmed har aviserat avsikten att en förändring behövs på området. Flera alternativ har diskuterats. Länsstyrelsen menar att utredningens alternativ är rimligt.

Det har genomförts och pågår fortsatt en omfattande omstrukturering inom den kommunala räddningstjänsten, som innebär att räddningstjänsterna utvecklas mot större och länsöverskridande ledningssystem. Detta medför att ett övertagande troligen innebär ledning och styrning av både en kommun- och länsövergripande organisation. Troligen kommer behovet av ett övertagande successivt att minska. Redan i dag är svårigheter förknippade med att länsstyrelsen ska kunna överta den kommunala räddningstjänsten utifrån dessa aspekter. Det är därför inte relevant att behålla länsgränserna som avgränsning för detta uppdrag.

1.24 Förslag till förordning om ändring i förordning (2008:1002) med instruktion för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Länsstyrelsen anser att det är positivt att MSB får en tydligare roll att stödja andra myndigheter i deras krishantering. Länsstyrelsen anser dock att utredningens förslag att MSB, om regeringen så beslutar, ska kunna ta över ledning av civilt försvar, behöver förtydligas. Se även kapitel 12.

Enligt utredningen ska MSB stödja och samordna arbetet med samhällets informationssäkerhet samt analysera och bedöma omvärldsutvecklingen inom området. I detta ingår att lämna råd och stöd i fråga om förebyggande arbete till andra statliga myndigheter, kommuner och regioner samt företag och organisationer.

I instruktionen uttrycks det särskilt att uppdraget innefattar både krisberedskap och informationssäkerhet. Det bör förtydligas hur uppdraget förhåller sig till länsstyrelsens uppdrag att inom ramen för det geografiska områdesansvaret arbeta med informationssäkerhet. Länsstyrelserna har en sammanhållande och stödjande roll i krisberedskap och civilt försvar som omfattar både det förebyggande och förberedande arbetet. Vidare ska länsstyrelserna ha en aktiv och sammanhållande roll i länet i frågor om krisberedskap och civilt försvar. Det geografiska områdesansvaret påverkas inte av förslaget, men det är fortsatt otydligt i vilken mån det innefattar informationssäkerhetsarbete som en del av krisberedskap och civilt försvar. Utifrån förslaget är det möjligt att tolka det geografiska områdesansvaret brett.

Om uppdraget att ge stöd i informationssäkerhetsfrågor förtydligas och det samtidigt innebär uppgifter för länsstyrelserna, behöver det framgå hur mandatet ser ut i förhållande till MSB:s övergripande uppdrag i informationssäkerhetsfrågor. Därutöver bör förtydligandet beakta och vara i linje med länsstyrelsernas uppdrag att utöva tillsyn för säkerhetsskydd och med det uppdraget tillhörande rådgivning och föreskriftsrätt.

1.34 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2017:870) om länsstyrelsernas krisberedskap och uppgifter vid höjd beredskap

Länsstyrelsen anser att det är viktigt att länsstyrelserna behåller sin roll när det gäller krisberedskapen och ges ett uttalat ansvar att tillsammans med civilområdeschefen i civilområdet utveckla arbetet inför och under höjd beredskap. Det är särskilt positivt att ansvaret att samverka och bidra till arbetet är tydligt uttalat, exempelvis genom följande skrivning: ”7. samverka och bidra till det gemensamma arbetet, som leds av den länsstyrelse som är civilområdeschef, inom civilområdet”.

Länsstyrelsen noterar att länsstyrelsernas roll att verka för och att upprätta regionala risk- och sårbarhetsanalyser återkommer både i 4 § 3 p och i 4a första strecksatsen.

7 Överväganden och förslag: En ny struktur för de statliga myndigheternas arbete med beredskap

7.1 Samverkansområdena avvecklas

Länsstyrelsen tillstyrker att samverkansområdena avvecklas, då de inte längre är ändamålsenliga.

7.4 En ny struktur med beredskapssektorer införs

Länsstyrelsen anser att sektorsindelningen är ändamålsenlig och har potential att ge effekt för krisberedskapen och arbetet med civilt försvar. Genom utredningens förslag får myndigheterna tydligare utpekade ansvar, bättre planeringsförutsättningar och det görs ett tydligare gränssnitt mellan sektorerna. Det gäller också att skapa tillit, nyfikenhet och relationer mellan aktörer såväl vertikalt som horisontellt. Det utpekade ansvaret för samverkan med civilområdescheferna utgör en mycket viktig beståndsdel, som kommer att kräva insatser från såväl sektorsmyndigheterna som för civilområdescheferna. För att den nya strukturen ska bli effektiv och ändamålsenlig är det viktigt att det finns såväl kunskap, kapacitet och förmåga hos samtliga myndigheter att samverka på olika nivåer.

Länsstyrelsen anser att betänkandet saknar en beskrivning av hur kommunerna kommer in i den nya strukturen med beredskapssektorer. Samtidigt som utredningen resonerar kring vikten av kommuners och regioners medverkan i planeringen, återspeglas inte detta i några skarpa förslag, exempelvis i författning. På sidan 220 anges exempelvis att ”Kommunernas och regionernas medverkan i beredskapsarbetet är t.ex. helt avgörande för att samhällsviktig verksamhet och funktioner inom hälsa, vård och omsorg, dricksvattenförsörjning och avlopp ska fungera”. Länsstyrelsen menar att det finns behov att tydliggöra kraven och förväntningarna på kommunerna och regionerna i den fortsatta beredningen. I detta arbete utgör länsstyrelsernas roll som länk mellan det nationella och lokala också en väsentlig pusselbit. Sektorn räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen (7.5.9) utgör ytterligare ett konkret exempel på vikten av att kommunerna behöver ingå i planeringen i ett tidigt skede, eftersom verksamheten inom detta område i huvudsak bedrivs av kommunerna. Se även 1.3.

Länsstyrelsen delar betänkandets motiv till varför Naturvårdsverket bör ingå i beredskapssektorn *Livsmedelsförsörjning och dricksvatten*. Vi vill även påpeka att Naturvårdsverket är central myndighet för jaktfrågor. Viltet utgör en betydande livsmedelsresurs som dessutom är geografiskt spridd på ett ur beredskapssynpunkt positivt sätt. Ökad efterfrågan på vilt som livsmedelsresurs är en naturlig följd av minskad livsmedelsimport eller produktion inom lantbruket. Att planera för hur viltresursen kan utnyttjas och förvaltas vid kris eller höjd beredskap bör därför bli en av beredskapssektorns uppgifter.

Vi påpekar att det inom beredskapssektorn för *Energiförsörjning* bör säkerställas en bred kompetens inom miljöhänsynsområdet. I svensk skogsmark finns tillgångar som inte kopplar till produktion av skogsråvara, men som åtminstone i fredstid värderas mycket högt av det allmänna. Dessa hänger främst samman med biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Den svenska skogen utgör samtidigt en enorm energiresurs som vid långvariga kriser kan få en mycket stor betydelse för energiförsörjningen i landet. Med kompetens om miljöhänsyn inom

beredskapssektorn för *Energiförsörjning* kan en under förhållandena acceptabel miljöhänsyn tillämpas även under svåra påfrestningar.

7.6.1 Cybersäkerhet

Betänkandet tar också upp att behövs en nationell funktion med uppgift att stödja myndigheter och samhället i övrigt i arbetet med att förebygga och hantera angrepp inom informations- och kommunikationsområdet samt upprätthålla en aktuell lägesbild över samhällets digitala miljö. Uppfattningen hos länsstyrelsen är att vi berörs av förslaget i allmänna termer. För att förstå gränsdragningarna mellan olika aktörers uppdrag, kan det i vidare utredning belysas hur MSB:s uppgifter utifrån sin instruktion (2008:1002) 11 § överlappar eller skiljer sig från en nationell funktion för cybersäkerhet.

7.11 Beredskapssektorerna ska samverka med varandra

Länsstyrelsen delar utredningens bedömning om vikten av att beredskapssektorerna samverkar med varandra. Det är viktigt att sektorerna inte hamnar i ett alltför djupt stuprörstänk, utan att det också finns en horisontell dimension såväl mellan sektorerna som med näringslivet, kommuner, länsstyrelserna och civilområdescheferna både inför och under en samhällsstörning. Se även avsnitt 1.3. Det är av vikt att MSB stödjer en sådan samverkan både horisontellt och vertikalt.

8 Överväganden och förslag: Statliga myndigheters ansvar och uppgifter inför och under höjd beredskap samt för fredstida krisberedskap

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget att alla beredskapsmyndigheter ska ges ett visst ansvar för beredskapsfrågor enligt den beredskapstrappa som utredningen beskriver.

8.1 En beredskapsförordning ersätter krisberedskapsförordningen

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om en ny förordning och menar att det är betydelsefullt att göra regleringen tydligare.

8.3 Samhällsviktig verksamhet definieras

Länsstyrelsen menar att det finns fördelar med att införa den gällande definitionen av begreppet samhällsviktig verksamhet i förordning, eftersom det ger en ökad tyngd i begreppet och hur det ska definieras. Samtidigt är definitionen inte tillräcklig för att ensamt kunna ligga till grund för det arbete som ska genomföras. Den är bred och kräver kompletterande stöd- och tillämpningsmaterial för att kunna användas. MSB bör ansvara för att den praktiska tillämpningen är aktuell, så att definitionen får genomslag samt att det tydliggörs hur olika begrepp förhåller sig till varandra, exempelvis samhällsviktiga verksamheter och viktiga samhällsfunktioner.

8.4.1 Identifiera samhällsviktig verksamhet och upprätthålla kontinuitet i denna

Länsstyrelsen stöder utredningens påpekande att relevanta underlag från de sektorsansvariga myndigheterna ska delges länsstyrelserna, men ser att det varken finns eller föreslås en struktur för sådan informationsdelning. Det bör också tydliggöras om detta ska samordnas av civilområdescheferna enligt kap 10 eller direkt mellan länsstyrelserna och sektorsmyndigheterna.

8.4.2 Risk- och sårbarhetsanalyser – ökat fokus på åtgärder

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om stärkt fokus på åtgärder och bedömning, men ifrågasätter om åtgärderna hinner få effekt mellan rapporteringarna och anser därför att det skulle vara mer lämpligt med rapportering vartannat år.

8.4.3 Information för lägesbilder vid fredstida krissituationer

Se förslag och resonemang i kap. 1.3.

8.5.1 Rapportering av risk- och sårbarhetsbedömningar

Länsstyrelsen anser att det är viktigt att länsstyrelserna får ta del av relevanta delar av beredskapsmyndigheternas risk- och sårbarhetsbedömningar och påminner om att den här typen av informationsdelning behöver bli effektivare.

För att länsstyrelserna ska ha möjlighet att fullgöra uppgiften att ta fram risk- och sårbarhetsanalyser för det regionala området – länet – krävs ofta informationsinhämtning från andra myndigheter. Länsstyrelsen uppfattar att detta omfattas i förslaget till beredskapsförordning (20 § 2 och 3 p) som anger krav på beredskapsmyndigheterna att samverka med den länsstyrelse som är civilområdeschef, i dennes roll som geografiskt områdesansvarig, samt samverka med länsstyrelserna i deras roll som geografiskt områdesansvariga myndigheter och bistå dem med information.

8.5.4 Beredskapsmyndigheternas samverkan med civilområdeschefen och länsstyrelsen som geografiskt områdesansvariga aktörer

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag och överväganden och anser att det är positivt att detta krav också återges i förslaget till beredskapsförordning (20 § 2 och 3 p). För att den nya strukturen ska bli effektiv krävs såväl kunskap, kapacitet och förmåga att samverka på olika nivåer.

8.5.6 Rapporteringen vid händelser ska omfatta fredstida krissituationer och höjd beredskap

Länsstyrelsen menar att sektorsansvariga myndigheter bör rapportera lägesbilder även till civilområdeschefen. Se vidare avsnitt 1.3 och 8.4.3.

8.7.1 De sektorsansvariga myndigheternas ansvar för planering och förberedelser

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag att de sektorsansvariga myndigheternas ska ha ansvar för att uppgifter och roller tydliggörs för aktörer inom beredskapssektorn på central, regional och i förekommande fall lokal nivå.

Det är viktigt att flödet mellan sektorsmyndigheter och geografiskt områdesansvariga aktörer (kommuner och länsstyrelser) fungerar avseende planering inför och under hantering av samhällsstörningar för hela hotskalan.

Som nämns i inledningen, ser Länsstyrelsen en tydlig utmaning i att få till kopplingen mellan centrala myndigheters beredskapsarbete och omsätta det till kommunernas och regionernas arbete, och tvärtom, att kommunerna och regionernas perspektiv synliggörs i den nationella planeringen. Det måste finnas en gemensam planering med ett fungerande informationsflöde mellan nationell, regional och lokal nivå. Se även avsnitt 1.3, 7.11 och kapitel 10.

10 Överväganden och förslag: Civilområden och en högre regional ledning

10.1 Civilområden inrättas

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag. Det är positivt att utredningens förslag utgår från en struktur för hantering av samhällsstörningar i hela hotskalan. Utredningen har tagit intryck av hur länsstyrelserna hanterat covid-19 genom det gemensamma samordningskansliet. Det är positivt att det formaliseras en struktur för effektivt resursutnyttjande, där sex civilområden, som alla har förmåga att i fredstid samverka och samordna vid stora samhällsstörningar, tillsammans med berörda länsstyrelser skapar robusthet och redundans för den svenska krisberedskapen.

Länsstyrelsen uppfattar att den nya strukturen syftar till att underlätta andra myndigheters kontakter med länsstyrelserna. Även om viss samverkan och planering kommer att behöva bedrivas direkt med länsstyrelserna, kan den strategiska planeringen bedrivas mer effektivt genom civilområdena. Genom civilområdena bibehålls de lokala och regionala kontaktytorna och ökar möjligheterna till samverkan mellan län. En viktig aspekt är också att civilområdena synkroniseras med Försvarmaktens geografiska indelning.

Försvarmaktens indelning i militärregioner

Länsstyrelsen vill framhålla vikten av att samverkan mellan Försvarmakten och länsstyrelserna säkerställs på olika nivåer.

10.2 Länsstyrelserna alltjämt basen

Länsstyrelsen stöder särskilt utredningens resonemang om länsstyrelsernas roll, i synnerhet i förhållande till den lokala och regionala nivån. Länsstyrelsen är regeringens förlängda arm på regional nivå, men lika mycket länens samlade kontakt gentemot den nationella nivån och regeringen. Det kommer fortsatt att ha stor betydelse. Länsstyrelserna har en viktig roll att driva på arbetet och stödja aktörerna i länet och inte minst planera och öva tillsammans, för att uppnå den lednings- och samordningsförmåga som är nödvändig i kris och krig. Utredningens förslag ger en tydlig injektion till hela strukturen och länsstyrelserna bör stärkas i rollen som krishanterande myndighet. Det är viktigt att detta återspeglas i såväl strukturer för rapportering, informationsdelning som i arbetet med planering.

Länsstyrelsen påpekar också, återigen, vikten av att det också finns en mottagarkapacitet i kommunerna. Annars riskerar de att bli systemets svagaste länk i planeringen inför höjd beredskap.

10.4.2 Civilområdeschefens generella uppgifter avseende planering och förberedelser för civilt försvar

Civilområdeschefens planeringsuppgifter

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag om att civilområdeschefen hos beredskapsmyndigheter får begära in och ta del av de uppgifter som denne behöver för planläggningen inom civilområdet inför höjd beredskap samt även relevanta uppgifter från Försvarsmakten. Detta är viktigt för fullgörandet av de uppgifter som åligger civilområdeschefen och även länsstyrelserna.

10.4.4 Civilområdeschefens roll vid krissituationer i fred

Länsstyrelsen stöder utredningens resonemang om att länsstyrelserna och civilområdescheferna tillsammans måste utarbeta ett fungerande system för samverkan, så att civilområdescheferna inte blir isolerade öar. Att civilområdescheferna får ansvar både i kris och höjd beredskap ger ökade förutsättningar för att detta ska fungera. En löpande samverkan inom civilområdena och ett ömsesidigt behov kan skapa förutsättningar för ett effektivt arbete. Det är viktigt att länsstyrelserna gemensamt tar ansvar för att säkerställa en sammanhållen hantering och planering, så att inte enskilda länsstyrelser tappar initiativkraft. Syftet med den nya strukturen är att stärka helheten och då är det viktigt att det finns en gemensam förmåga.

10.4.6 Civilområdeschefens generella uppgifter under höjd beredskap

Länsstyrelsen anser att det inte är tydligt hur förhållandet mellan civilområdeschefernas geografiska områdesansvar och sektorsmyndigheternas ansvar ska se ut under höjd beredskap. Utmaningen återstår att reda ut detta, bland annat genom gemensamma övningar.

10.5 Krigsorganisation

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget men påpekar att det i förordningen saknas reglering av civilområdeschefens möjligheter att krigsplacera personal från andra myndigheter. Det vore rimligt att det finns grund för detta i författning. Se även 1.5.

10.7.2 De länsstyrelser som är civilområdeschefer ska kunna överta ansvaret för räddningstjänst

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag och ser möjligheter med att civilområdena ansvarar för övertagande av räddningstjänst. Se kap 1.20.

12 Överväganden och förslag: Det nationella ansvaret för civilt försvar och krisberedskap

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag om att MSB får en tydligare roll att stödja andra myndigheter i deras krishantering. Enligt förslaget får MSB en viktig roll att stötta den sektor som blir särskilt drabbad, exempelvis med metodstöd och samordnings- och samverkansstruktur.

Redan i dag och enligt utredningens förslag har MSB en viktig roll att vara stödjande och skapa en sammanhängande planering för det civila försvaret så att civilt och militärt försvar går i takt.

När det gäller den sammanhållna planeringen anser länsstyrelsen att regeringen bör överväga att synkronisera cyklerna för kommun- och regionöverenskommelserna med försvarsbeslutsperioderna för att underlätta för den sammanhållna planeringen.

12.4.2 Under höjd beredskap ska MSB bistå regeringen i ledningen av det civila försvaret

Länsstyrelsen anser att det stöd som utredningen anger att MSB ska vara beredda att efter förfrågan bistå regeringen med under höjd beredskap, medför vissa oklarheter när det gäller roller och ansvar. Det kan vara rimligt för regeringen att delegera vissa uppgifter till MSB, men det är viktigt att tydliggöra hur dessa uppgifter förhåller sig till civilområdenas och länsstyrelsernas befogenheter under höjd beredskap. Länsstyrelsen anser att utredningens förslag att regeringen kan besluta att delegera en del av det geografiska områdesansvaret till MSB behöver förtydligas.

12.4.5 MSB ska bilda och upprätthålla ett centralt beredskapsråd

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om att inrätta ett centralt beredskapsråd, men vill erinra om att krav på säkerhetsskydd tas i beaktande, i synnerhet när det gäller utökningen av representanter från totalförsvaret såsom näringslivet. Det centrala beredskapsrådet bör också ges tydliga avgränsningar gentemot andra typer av råd, exempelvis regeringens krisberedskapsråd. Det behöver också tydliggöras vilken roll som rådet ska ha under en kris eller höjd beredskap.

14 Överväganden och förslag: Ledningsförmåga i kommuner och regioner

14.2 Resursfördelning och ledningsförmåga

Länsstyrelsen anser att det som utredningen påpekar är viktigt att identifieringen av militärstrategiskt viktiga geografiska områden i händelse av en säkerhetspolitisk kris eller krig, görs i samråd med Försvarsmakten och i dialog med civilområdeschefer och länsstyrelser, så att de områden som pekas ut är förankrade och väl avvägda, i synnerhet utifrån Försvarsmaktens behov, men även utifrån länsstyrelsernas aspekter.

Länsstyrelsen anser att fler aspekter eller kriterier behöver beaktas vid fördelningen av resurser. Det kan exempelvis handla om kommuner som behöver planera för stöd till Försvarsmakten vid operativa förflyttningar, så kallade understödområden. Det kan också handla om kommuner som har viktig infrastruktur som kan komma att utsättas för sabotage eller förbekämpning med långräckviddiga vapen med risk för skador på omgivningen och befolkning. Kommuner som ska planera för utrymning eller mottagning av utrymmande kan också behöva särskilda resurstillskott.

14.3.1 En ny lag

Länsstyrelsen anser att en ny lag som reglerar kommunernas och regionernas beredskapsuppgifter ger förutsättningar för en ökad tydlighet, framför allt förflyttningen av uppgifter från överenskommelser till lag och förordning.

Även om utredningens förslag innebär tydliggörande i lag och förordning för kommuner och regioner samt bättre förutsättningar för uppföljning, kvarstår en viss otydlighet kring vilka krav som ställs samt hur lagen och överenskommelsen mellan staten och kommunerna respektive regionerna förhåller sig till varandra. Det behöver tydligare framgå om ambitionen är att övergripande krav ska anges i lagen och kommunöverenskommelsen närmare ska ange ambitionsnivån. Se även 1.1.

14.3.2 Den nya lagens syfte

Länsstyrelsen instämmer i att vissa kommuner har kapacitet att stärka sitt arbete genom egna resurser. Det är viktigt att det ändå finns en grundförmåga på ungefär samma nivå över landet. Staten behöver vara tydlig med vad staten kan stå för och vad kommunerna förväntas finansiera själva. Annars är risken att det skapas en ojämlig förmåga mellan landets kommuner, där robustheten avgörs av kommunens ekonomi. Det är dock rimligt att ansvaret och finansieringen delas mellan staten och kommunerna. Se även 14.4.2.

14.4.2 Kommunernas och regionernas arbete med beredskap

Länsstyrelsen vill erinra om den skrivelse som länsstyrelserna och Sveriges kommuner och regioner överlämnade till regeringen i början av 2020.

Utredningen adresserar frågan om kontinuitet och konstaterar att det i dag inte finns något lagkrav för kommuner och regioner i denna del, men hänvisar till att ett sådant krav inte ryms inom nuvarande ersättningsramar. Det är viktigt att beakta de stora behov av investeringar som kommunerna står inför. Staten, tillsammans med kommuner och regioner, behöver förbereda för och planera för hur investeringar i robusthet i kommuners och regioners verksamhet ska finansieras långsiktigt. Kontinuitetshantering är en viktig del och bör regleras, även om det innebär ökade kostnader som staten behöver medfinansiera. Att investeringarna görs är väsentligt för att få en likvärdig robusthet över landet, i syfte att minska sårbarheten och riskerna för allvarliga samhällsstörningar. Länsstyrelsen anser att detta bör utredas ytterligare. Se även 14.3.2.

14.4.5 Rapportering av förberedelser

Länsstyrelsen anser att regionerna bör rapportera förberedelser även till länsstyrelserna, då det krävs för att de ska kunna uppfylla rollen som geografiskt områdesansvarig myndighet. Länsstyrelsen anser inte att det är tillräckligt tydligt vad som avses med att kommuner och regioner ska lämna information om övriga förhållanden som har betydelse för det civila försvaret. Utredningen ger exemplet när skyddade anläggningar som inrättas för behov inom civilt försvar ska säljas eller läggs ned, eller viktig infrastruktur som kommunala hamnar, där det kan finnas totalförsvarsperspektiv att beakta, eller tidigare planer på nya akutsjukhus där beredskapsaspekter behöver beaktas tidigt i olika processer. Detta har också bäring på totalförsvarets behov i samhällsplaneringen.

Länsstyrelsen välkomnar förslaget men vill påpeka att det förutsätter att kommunerna och regionerna delges relevant information om vilka förhållanden som har betydelse för totalförsvaret.

14.5.3 Rapportering vid fredstida krissituationer samt under höjd beredskap

Länsstyrelsen anser att det är positivt att rapporteringen inte lutar sig på definitionen om "extraordinära händelser" utan att den i stället bygger på länsstyrelsens respektive civilområdeschefens behov för att fullgöra sitt geografiska områdesansvar.

14.6 Kommunernas geografiska områdesansvar

Länsstyrelsen konstaterar att kommunerna fortsatt ska ha kapacitet att rapportera till länsstyrelsen om påverkan på såväl egen verksamhet som den samhällsviktiga verksamheten inom kommunernas geografiska områdesansvar. Det ställer krav på att kommunerna fortfarande skapar sig en uppfattning om den samhällsviktiga verksamhet som finns inom kommunen.

Länsstyrelsen ställer sig dock frågande till hur kommunerna ska uppnå denna uppfattning, om de inte också ska inkludera detta i arbetet med risk- och sårbarhetsanalysen, så som utredningen föreslår. Länsstyrelsen avstyrker förslaget att kommunerna endast ska inkludera den egna verksamheten i analysen.

14.8 Statlig ersättning till kommuner och regioner

Se även avsnitt 14.4.2. Ersättning enligt kap. 2,3 och 4 i den nya lagen.

15 Om rapportering i en ny struktur

Länsstyrelsen anser att det behöver tydliggöras hur olika delar i systemet hänger ihop, exempelvis sambanden mellan olika slags rapportering som risk- och sårbarhetsanalyser, identifiering av samhällsviktig verksamhet och kontinuitetsplanering, lägesbildsrapportering under en samhällsstörning i fred eller höjd beredskap, delgivning som rör planering och beredning, som handlar om att tillsammans skapa en gemensam inriktning. Alla dessa delar ingår som avgörande komponenter för att länsstyrelsernas och civilområdeschefernas ska kunna lösa sina uppdrag.

Den nya strukturen måste också fyllas med en struktur för samverkan om planeringen inför och under höjd beredskap, vid kriser som inbegriper ett förhållningssätt där myndigheterna aktivt bereder frågor tillsammans. Att samverka handlar såväl om att rapportera, som att komma överens om lösningar; det kan skapas genom att säkerställa strukturer för gemensam beredning på olika nivåer. Systemet behöver säkerställa att berörda myndigheter samverkar och bereder frågor inom och mellan länen och berörda myndigheter på operativ och strategisk nivå. Pandemihanteingen har tydligt visat ett behov av gemensamma beredningar för att sortera och lösa komplexa frågor.

Utredningen har försökt reda i dessa olika delar, men det är ändå svårt att få en överblick.

15.1 Rapportering från kommuner och regioner

Länsstyrelsen anser att regioner bör rapportera förberedelser även till länsstyrelserna, då det krävs för att de ska kunna uppfylla rollen som geografiskt områdesansvarig myndighet och rollen att ge stöd till regionerna.

15.2 Rapportering från beredskapsmyndigheter

Länsstyrelsen anser att man, när det gäller rapportering av sektorsspecifika uppgifter, bör undvika rapportering direkt från lokal nivå till beredskapsmyndigheter. Sådan rapportering bör kanaliseras via länsstyrelsen och civilområdeschefen, för att undvika dubbelrapportering för kommuner och andra lokala aktörer.

16 Konsekvensanalys

För att länsstyrelserna ska kunna bedriva planering och verka under höjd beredskap behöver den digitala utvecklingen av ledningsstöden för totalförsvaret accelereras.

Utredningen pekar på flera behov att hantera aggregerade mängder av känslig information för länsstyrelserna, vilket medför en högre nivå av säkerhetsskydd. Detta tillsammans med ökade krav på säker kommunikation samt digitalisering av ledningssystemen kommer att kräva omfattande utvecklingsinsatser.

Vår bedömning är att länsstyrelsernas och civilområdenas samband och ledningssystem bör planeras nationellt för att skapa enhetlighet och robusthet.

Länsstyrelsen i Västra Götaland har ett nationellt ansvar för IT-leveransen till alla länsstyrelser. De konsekvenser som utredningen beskriver i form av ökat resursbehov kopplat till säkerhetsskydd, sambandsfrågor, signalskyddsfrågor, administrativt stöd för hantering av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter och handlingar m.m., kommer inte enbart att skapa kostnader för ett enskilt civilområde eller en enskild länsstyrelse. För att driva digitaliseringen kommer kostnader för utveckling och personalutökning att uppstå i Västra Götaland som en konsekvens av de tekniska lösningar, förvaltning och utbildning som är en del av den utökade förmågan.

16.6.5 Ekonomiska konsekvenser för införandet av sex civilområdeschefer samt uppgifter för länsstyrelserna

De 21 länsstyrelserna är enligt utredningens förslag och resonemang i kap 10 och 14 även fortsättningsvis regeringens viktigaste kontaktpunkter med den kommunala nivån och övriga regionala aktörer. Det innebär att varje länsstyrelse har en naturlig roll att säkerställa den samlade regionala förmågan till skyddad informationsdelning av t.ex. lägesbilder och planeringsunderlag.

Länsstyrelserna har i budgetunderlaget för perioden 2022–2024 uppskattat de finansiella behoven för att utveckla den tekniska förmågan för att skydda den regionala totalförsvarsplaneringen och att åtgärda IT-skulden till cirka 480 miljoner kronor. Beräkning omfattar inte behov till följd av förslag i denna utredning. Övriga behov av tekniska stödsystem som anges i kap. 8.3.5 och som kan tillkomma utifrån utredningens förslag på civilområden, måste utredas ytterligare.

Länsstyrelsen vill betona att införandet av civilområden inte påverkar behovet av en fortsatt utveckling av varje länsstyrelses förmåga till informationsdelning etc. som anges i budgetunderlaget. Förmågan att klassificera information och att kunna hantera den utifrån dess skyddsvärde, utgör grundläggande förutsättningar för totalförsvarsplaneringen och krisberedskapsarbete.

Länsstyrelserna genomförde under perioden 2018–2020 ett gemensamt treårigt utvecklingsprogram, Program för kontinuitet och resiliens (PKR). Huvudsyftet var att stärka beredskapsförmågan avseende hantering av skyddsvärd information under hela hotskalan. Utvecklingsprogrammet har genomförts parallellt med länsstyrelsernas övriga totalförsvarsutveckling. Med PKR har länsstyrelserna stärkt skyddet av sin digitala infrastruktur, Lst net. PKR har också i samverkan med MSB utveckla konceptet Signe. Detta möjliggör ett skyddat regionalt utbyte av information upp till klassen begränsat hemlig. Arbetet har även varit en katalysator för kommuner och regioner att vidta säkerhetsskyddshöjande åtgärder och har stärkt den regionala förmågan att utbyta skyddsvärd information för uppbyggnaden av totalförsvaret.

Även fortsättningsvis krävs också investeringar i skyddet av LstNet. De utvecklingsområden som berörs i detta sammanhang benämns samlat som länsstyrelsernas IT-skuld. Varje länsstyrelse ska i alla avseenden kunna leva upp till samhällets förväntningar på hur en totalförsvarsaktör omhändertar informations- och cybersäkerhet. Kraven preciseras i föreskrifter utfärdade av MSB och poängteras i regeringens proposition om Totalförsvaret 2021–2025.

Övriga synpunkter

Länsstyrelsen konstaterar att säkerhetsskyddsfrågor inte berörs nämnvärt i denna utredning. Säkerhetsskyddet är ofta en förutsättning på såväl lokal och regional, som nationell nivå för utbyte av information och för att kunna bedriva planeringsarbete inom totalförsvaret.

I förteckningen om lagstiftning som påverkas saknas krigsveterinärförordningen (1981:648). Förordningen ger Länsstyrelsen ett stort ansvar under höjd beredskap vilket omfattas av komplexa samverkansformer under planeringen av höjd beredskap. Länsstyrelsen Västra Götaland anser att frågan är viktig och fortsatt bör utredas.

Beslutande

Beslutet har fattats av landshövdingen Anders Danielsson. Föredragande i ärendet var säkerhetsdirektören Lisa Nordahl. I den slutgiltiga handläggningen medverkade även länsöverdirektören Lisbeth Schultze och avdelningschefen Lena Malm.

Anders Danielsson

Lisa Nordahl

Detta beslut har bekräftats digitalt, varför det saknar namnunderskrifter.